



Universiteit
Leiden
The Netherlands

Noors marmer en ebben hout

Hupkens, L.

Citation

Hupkens, L. (1986). Noors marmer en ebben hout. *Bestuurskundige Berichten*, 1(2), 24-26. Retrieved from <http://hdl.handle.net/1887.1/item:3233011>

Version: Publisher's Version

License: [Creative Commons CC BY-NC-ND 4.0 license](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

Downloaded from: <http://hdl.handle.net/1887.1/item:3233011>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

"Buitenlandse Zaken vervult een representatieve functie naar het buitenland. De nieuwbouw is ontworpen met in het achterhoofd de vraag : hoe verkoop je Nederland aan de rest van de wereld? Daarom is gekozen voor een luxe, doch eenvoudige en vooral multifunctionele indeling van het gebouw."

Dit was in het kort de strekking van de rondleiding door het Ministerie van Buitenlandse Zaken op vrijdag 16 mei jongstleden ter gelegenheid van de excursie, die de B.I.L. naar dit ministerie georganiseerd had. Hoewel de rondleiding een interessant onderdeel vormde van de excursie, ging het voornamelijk om twee lezingen. Over ontwikkelingssamenwerking in het algemeen en het Ganges-project in het bijzonder.

NOORS MARMER en EBBEN HOUT

Door Loek Hupkens

'ontwikkelingssamenwerking'

Voor Ontwikkelingssamenwerking is er een aparte ministerspost om het belang en de specifieke aandacht van de regering voor dit beleidsgebied te benadrukken. Deze zogenaamde 'minister zonder portefeuille' is volwaardig lid van het kabinet, maar formeel berust de eindverantwoording voor het departement bij de minister van Buitenlandse Zaken. De minister voor Ontwikkelingssamenwerking beschikt over een eigen budget en een eigen apparaat in het directoraat-generaal voor Internationale Samenwerking, verdeeld in vier directies: Bilaterale Zaken, Multi-laterale Zaken, Internationale onderzoek- en onderwijsprogramma's, en Internationale organisaties. Het directoraat heeft veel specialisme in huis. De hoofddoelstellingen van Ontwikkelingssamenwerking zijn:

- Bestrijding van de directe armoede ;
- Bewerkstelligen van structurele veranderingen tot verbetering van

de politieke en maatschappelijke systemen in de ontwikkelingslanden zelf.

Daarbij heeft een beleidsverschuiving plaats gehad van de zuiver ideële sfeer naar de zakelijke. Jaarlijks gaat 1½ % van het bruto-nationaal-produkt naar Ontwikkelingssamenwerking. Daarmee is Nederland procentueel een van de grootste hulpverleners. De begroting van Ontwikkelingssamenwerking is samengesteld uit vijf categorieën:

1. Projectprogramma's/Sectorprogramma's ;
2. Bilaterale samenwerkingsprogramma's, vooral gericht op de tien zogenaamde concentratie-landen ; verder vallen hieronder het regioprogramma Sahel, samenwerking frontlijnstaten Zuid-Afrika, het Andesprogramma en rehabili-

tatie Midden-Amerika. Bij elkaar omvat dit ± 50 landen ;

3. Internationale organisaties ; hierbij gaat het om financiële overdrachten ; Nederland is aandeelhouder van het IMF en steunt fondsen van de V.N., zoals UNICEF ;
4. Particuliere samenwerking(o.a.NO-VIB, vakbeweging en de Stichting Nederlandse Vrijwilligers) ;
5. Ontwikkelingshulp aan de Nederlandse Antillen.

De merites van minister Schoo voor Ontwikkelingssamenwerking zijn vooral gelegen in het uitbrengen van de 'Nota Herijking Bilateraal Beleid' en de 'Nota Ontwikkelingssamenwerking en Werkgelegenheid'. Kenmerkend voor het in 1984 vernieuwde beleid is de grote nadruk die wordt gelegd op de duurzaamheid die bilaterale samenwerking moet inhouden. Een tweede kenmerk betreft een duidelijke bundeling van de tot voor kort los van elkaar staande projecten en programma's. Een direct gevolg was dat het aantal landen waarmee Nederland bilaterale contacten had, teruggebracht werd van 106 naar 50 waardoor versnippering van geld en po-

tentiëel werd beperkt. Bovendien initieerde minister Schoo het streven om zoveel mogelijk particulieren in te schakelen. Dit heeft vooral voordelen in de personele sfeer, omdat veel ontwikkeling/onderzoek van beleid uitbesteed kan worden aan consultancy-bureaux en universiteiten én omdat de uitvoering deels door particuliere organisaties(b.v. de NOVIB) kan worden behartigd. Ontwikkelingssamenwerking is een zeer gevoelig item en vereist voortdurende aanpassing aan de zich wijzigende omstandigheden in de wereld.

'het ganges project'

India financiert zelf 85 % van haar ontwikkelingsprojecten. De overige 15 % wordt gefinancierd door andere landen, m.n. Nederland. Voor de 200 miljoen die India van Nederland krijgt werd in het verleden vooral kunstmest aangeschaft. Dit was echter een wat eenzijdige hulp. Nu zijn daar andere posten bij gekomen, zodat er op het moment 45 projecten lopen in India. Vooral het Ganges-project kan zich verheugen in een grote publieke én politieke belangstelling.

Waarom heeft India juist Nederland aangezocht voor de ontwikkeling van het Ganges-project? Nederland heeft door haar natte geschiedenis een enorme know-how opgebouwd t.a.v. de techniek tot beheersing van water en waterwegen. Grote civiele werken als de Delta-werken blijven in het buitenland niet onopgemerkt. Tevens heeft Nederland al lange tijd een goede verstandhouding met India en bestaat er een wederzijdse vertrouwensrelatie. De keuze van India voor Nederland lag daarom voor de hand. De start van het project vond plaats in 1978 toen in India door het parlement de 'National Waterway Bill' werd aangenomen. Dit was een beleidsvoornemen van de regering om de binnenlandse waterwegen bevaarbaar te maken danwel te houden. Doordat de andere transportsectoren, spoorwegen en wegverkeer, overbelast geraakt waren, bestond er een grote behoefte aan een alternatief: de binnenvaart.

Van oudsher was de Ganges bevaarbaar van Calcutta tot New Delhi. Nu is slechts de helft daarvan nog voor binnenschepen begaanbaar(±1600 km). Het Ganges-project wordt nog eens extra complex door de volgende problemen:

- de Ganges is geen stabiele rivier; de vaargeul verplaatst zich regelmatig, soms met enkele kilometers;
- de Ganges loopt door drie deelstaten, die moeilijk tot overeenstemming kunnen komen;
- er is een tweestrijd met Bangladesh over de verdeling van het Ganges-water;
- voor het Ganges-project moet men onderhandelen met en tussen zeven (!) ministeries, nl. drie nationale ministeries(zie boven), het ministerie voor irrigatie, het ministerie voor contrôle van overstromingen, het ministerie tegen verontreiniging en het ministerie voor onderzoek ; de samenwerking tussen de departementen verloopt erg stroef en er is vrijwel geen coördinatie.

M.n. het laatste punt vormde voor Nederland de aanleiding om eerst te proberen een integraal plan op te stellen van bestuurlijk organisatorische aard. Die poging mislukte echter door de weerstand van India tegen de soms ingrijpende maatregelen. Wat wel tot stand kwam was het Ganges-rapport, waarin Nederland voorstelde om bij het benedenstroomse deel te beginnen. Men zou dan op dit makkelijkste gedeelte ervaring op kunnen doen voordat de moeilijkere midden- en bovenstroom werden aangepakt. De Indiase regering wilde echter persé op de middenstroom (het moeilijkste stuk) beginnen over een lengte van 300 à 400 km. Precies dat deel dat in het kiesdistrict van premier Gandhi ligt(de verkiezingen stonden voor de deur!).

Nederland stemde toe onder voorwaarde dat eerst een pilot-project gestart zou worden, kosten 30 miljoen, fifty-fifty gefinancierd. Een pilot-project houdt in dat men op een klein stukje begint om onderzoek te doen en ervaring op te doen(een proefproject). Het pilot-project

werd uitgevoerd onder de voorwaarde dat India een bestuurlijk-organisatorische structuur op zou zetten voor de Ganges. Als tegenprestatie leverde Nederland drie boten, die overigens ingezet konden worden in het pilot-project.

Tenslotte is er een studie gehouden naar de mogelijkheden van een overslagterminal aan de benedenstroom. Nederland zou een Indiase reder op moeten leiden en een proto-type van een terminalschip leveren.

De hele ontwikkelings-filosofie van India (lees: Indira en Rajiv Gandhi) is erop gericht om zelf de expertise en know-how in huis te halen, zodat men in de toekomst op eigen benen de ontwikkeling van het land kan bewerkstelligen. De nadruk ligt daarom op kennisoverdracht. Door deze strategie is India al een eind de goede (maar wie bepaalt wat goed is voor een ontwikkelingsland) richting ingeslagen. Voor het Nederlandse bedrijfsleven zitten er op deze manier echter weinig voordelen aan het Ganges-project, maar dat behoort ook niet de primaire doelstelling van

Noors Marmer en Ebben Hout

het ontwikkelingsbeleid te zijn. Het Ganges-project wordt geleid en gecoördineerd door de Indiaas-Nederlandse Stuurgroep Watertransport. In deze stuurgroep o.l.v. Ontwikkelingssamenwerking hebben ook vertegenwoordigers van de ministeries van Verkeer en Waterstaat en Economische Zaken zitting. Het Ganges-project is voor zowel India als Nederland een enorme uitdaging, waarvan de resultaten en effecten pas ver in de toekomst te zien zullen zijn.

* De buitenkant van het nieuwe gebouw van Buitenlandse Zaken is afgezet met Noors marmer, de binnenkant met ebben hout. De bron van dit artikel wordt gevormd door twee lezingen gehouden tijdens de excursie van de B.I.L. naar Buitenlandse Zaken op 16 mei 1986 door de heer Wildeboer van het Ontwikkelingsbureau Zuid-Azië (Ontw. Samenw.) en de heer v.d.Weyde van de voorlichtingsdienst van het ministerie van Buitenlandse Zaken. ●



Redactie Bestuurskundige Berichten, v.l.n.r., Rogier Rijnja, Antoinette Laan, Renato Meloni, Bas Berwers, Taco Vingerhoed, Frank Neumann; zittend: Sandra Hogenbirk.

de redactie

(ingezonden mededeling)

Op een goede studentenverzekering hoef je niet lang te blokken. Die vind je bij de Rabobank.

De Rabobank weet zich thuis in verzekeringen. Ook als het om studentenverzekeringen gaat. Een voorbeeld?

Voor f 124,70 per kwartaal heb je een prima ziektekostenverzekering.

Die kun je - als je dat wilt - uitbreiden met een tandartskostenverzekering. En kijk eens naar ons drie-in-één-pakket.

Voor f 55,- per jaar verzekert je het aansprakelijkheids-, inboedel-

en ongevalrisico. Drie belangrijke verzekeringen voor één zeer lage prijs.

Waar vind je die?

Juist.

Bij de Rabobank.

Loop even binnen voor de folder.

Rabobank 

Leiden en Oegstgeest

